

OLVASÓLECKE

Környezetjogi szabályozások:

Egyes környezeti elemek és veszélyeztető tényezők szabályozása

1. Környezeti elemek és veszélyeztető tényezők, alfogalmak, szabályozási környezetük, alapvetések

SZTE ÁJTK

Olvasási idő: 8-10 perc

Dr. Farkas Csamangó Erika

2020.

1. A környezetjog szabályozásának tárgya

A hatályos környezetvédelmi törvényünk, az 1995. évi LIII. törvény (Kvt.) 4.§. 2. pontja a következő meghatározást adja a környezetre: **környezet**: a környezeti elemek, azok rendszerei, folyamatai, szerkezete.

A Kvt. alapján **környezetvédelem**: olyan tevékenységek és intézkedések összessége, amelyeknek célja a környezet veszélyeztetésének, károsításának, szennyezésének megelőzése, a kialakult károk mérséklése vagy megszüntetése, a károsító tevékenységet megelőző állapot helyreállítása. [Kvt. 4.§ 32. pont]

A környezeti szabályozás tárgya a hatályos környezetvédelmi törvény szerint [Kvt. 2.§.]:

- a) az élő szervezetek (életközösségeik) és a környezet élettelen elemei, valamint azok természetes és az emberi tevékenység által alakított környezete,
- b) a környezetet igénybe vevő, terhelő, veszélyeztető, illetőleg szennyező tevékenységek

a.) **Környezeti elem**: a föld, a levegő, a víz, az élővilág, valamint az ember által létrehozott épített (mesterséges) környezet, továbbá ezek összetevői.

Nemcsak a környezeti elemek élveznek védelmet külön-külön, hanem a köztük lévő kapcsolatok is. A különböző elemek egymásba kapcsolódnak, rendszerré válnak.

A környezeti elemek meghatározása felsorolással történik, de ez nem lezárt, mivel nem nevesíti például a tájat, az élőhelyeket, az erdőt stb.

A környezetjog szabályozási tárgyai, a védett környezeti elemek, mint a föld, víz, levegő, élővilág, illetve közvetlen tárgyai az emberi magatartások.

Természetes környezeti elemek: a föld, a levegő, a víz, a geológiai rétegek, a légkör és a világűr egyes elemei és ezek összessége.

Épített környezeti elemek: Az emberi tudomány, a kultúra, a műszaki fejlődés tárgyi emlékei, értékei.

b.) A környezeti elemeket óvni kell az ún. **környezetet veszélyeztető tényezőktől**.

Ezek valamilyen negatív hatások, amelyek a környezetben minőségromlást, vagy az erőforrások mennyiségi csökkenését eredményezik. A Kvt. nem fogalmazza meg a veszélyeztető tényezők fogalmát, azonban a rendelkezésekből kiderül, hogy mit tekint annak.

Így **veszélyeztető tényezők** **a veszélyes anyagok és technológiák, a hulladékok, a zaj és rezgés, és a sugárzások**. Ezekre a törvény általános, keretjellegű előírásokat ad. Ezen kívül minden szennyezés (szennyvíz, levegőszennyezés, por, környezeti balesetek stb.) veszélyeztető tényezőnek minősül.

A környezeti ártalmak többfélék lehetnek:

- Anyag jellegű szennyezés (pl. hulladék, veszélyes anyagok, por, bűz),

- Energia jellegű szennyezés (pl. zaj, rezgés, hő, fény, radioaktív sugárzások),
- Nem szennyező kár (pl. élővilág zavarása, erózió),
- Túlhasználat (pl. pazarlás, rablógazdálkodás).

2. Környezetet érintő tevékenységek

Környezet igénybevétele: a környezetben változás előidézése, a környezetnek vagy elemének természeti erőforráskénti használata. A változás megmutatkozhat például a tájképben, a vizek áramlási viszonyaiban stb.

Környezetterhelés: valamely anyag vagy energia közvetlen vagy közvetett kibocsátása a környezetbe. Például zaj kibocsátás, hulladék kijuttatása stb.

Környezetszennyezés: a környezet valamely elemének a kibocsátási határértéket meghaladó terhelése. A kibocsátásokra határértéket kell megállapítani. Ha valaki a jogszabályban, vagy hatósági határozatban meghatározott határértéket túllépi az jogellene és szankciót von maga után.

Az ember a környezet használatában túlterjeszkedik, túllépi a Föld eltartó képességeinek korlátait. Sok természeti erőforrást fogyasztunk és mindezt gyorsan, nagy ütemben tesszük. A hagyományos közgazdasági mutatók, például a GDP nem adnak képet arról, hogy tevékenységeink milyen hatást gyakorolnak a világra. Bevezettek egy új mutatót, **az ökológiai lábnyomot** (ecological footprint). Egy ember vagy egy adott terület népességének a természetre gyakorolt hatását hektárban kifejezett mutatószámmal lehet leírni.

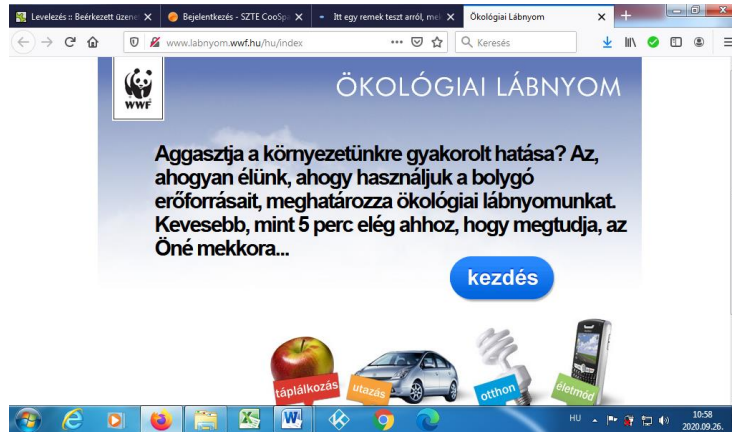
Az ökológiai lábnyom az a föld - és vízterület, ami károsodás nélkül meg tudja termelni az aktuális életvitelünkhöz szükséges javakat (élelem, energia stb). Az ökológiai lábnyom egy erőforrás menedzselésben és társadalomtervezésben használt érték, ami kifejezi, hogy adott technológiai fejlettség mellett egy emberi társadalomnak milyen mennyiségű földre és vízre van szüksége önmaga fenntartásához és a megtermelt hulladék elnyeléséhez.

Kép forrása: <https://recity.hu/tag/okologiai-labnyom/>

Számolja ki saját ökológiai lábnyomát, itt egy remek teszt arról, mekkora az ökológiai lábnyomod:

<http://www.labnyom.wwf.hu/hu/index>

3. Környezetbez való jog

A magyar alkotmányjogban a környezetbez való jognak több évtizedes hagyományai vannak. A környezet védelme szükségszerűen része az alkotmányi értékrendnek, illetve az emberi jogoknak. A korábban hatályos Alkotmány is rendelkezett a környezet védelméről. A környezetbez való jogot rögzítette és szölt az egészséghez való jog és a környezetvédelem kapcsolatáról. Az **Alaptörvény XXI. cikk** (1) bekezdése szerint: „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezetbez.”

A környezetjog rendszere alapvetően a törvényi és a végrehajtási szabályozásra tagozódik. Ezen belül megkülönböztetünk általános, szektorális szabályozást, általános és végrehajtási szabályokat, továbbá hatósági és vagyongazdálkodási intézményeket.

Olvasóleckében szereplő Interaktív feladat:

- ❖ Számolja ki saját ökológiai lábnyomát!
- ❖ Keresse meg, hogy melyik országok ökológiai lábnyoma nagy, és melyik országoké kicsi!

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

